

VÄRNAMO SLÄKTFORSKARFÖRENING

Medlemsblad nr 182 december 2023

Bilden publicerad i Facebook-gruppen "Du vet att du är från Värnamo..." av Bo Krantz

"En kul bild med Beskaparken mitt i bilden.
På den tomten byggdes sedan Allianskyrkan med fiket Regnbågen på taket.
Inges El längst till höger."

God Jul
och ett
Gott Nytt År
Önskar styrelsen

Värnamo Släktforskarförening

c/o Bengt Fritjofsson, Parkvägen 15, 331 72 Forsheda

e-post: bfritjofsson@gmail.com

Ordförande

Bengt Fritjofsson
Parkvägen 15
331 72 Forsheda
Tel: 073-440 47 42
E-post: bfritjofsson@gmail.com

Kassör

Bert Konijnendijk
Oxdrivaregränd 4
331 34 Värnamo
Tel: 070-511 73 16
E-post: bertk03@gmail.com

Redaktör

Paul Finnhult
Svalbovägen 4
331 35 Värnamo
Tel: 070-572 05 33
E-post: palle@finnhult.com

Ledamot

Sirkka Jansson
Smultronvägen 38
331 43 Värnamo
Tel: 070-415 76 39
E-post: sirkka.m.jansson@gmail.com

Sekreterare

Ingall Falkäng Hosak
Nylundsgatan 95
331 41 Värnamo
Tel: 070-636 52 31
E-post: hosak@telia.com

Ledamot

Yvonne Öhrbom
Engelbrektsgatan 29
331 40 Värnamo
Tel: 070-209 09 68
E-post: yvonne.ohrbom@gmail.com

Ledamot

Ingemar Kauppinen
Norra Brusås 1
331 94 Värnamo
Tel: 070-560 42 01
Epost: ingemar.kauppinen@gmail.com

Suppleant

Örjan Johansson
Björkvägen 7
331 71 Forsheda
Tel: 076-278 90 85
Epost: orjan.johansson@vibracoustic.com

Suppleant

Irene Jansson
Björkvägen 7
331 71 Forsheda
Tel: 072-180 01 07
Epost: irene.jansson55@gmail.com

Ansvarig utgivare: Bengt Fritjofsson (Ordförande)
varnamoslaktforskarforening@gmail.com

Bankgiro: 5690-7405
Swishnr: 123 304 00 11

Artiklar och efterlysningar

Vi behöver artiklar, stora som små, till vårt medlemsblad. Försök att skriva om din egen släktforskning eller något annat ämne som har med släktforskning att göra. Helst vill vi ha artiklarna i digital form, men det går lika bra att skicka in materialet maskin- eller handskrivet. Vi tar också mycket gärna in efterlysningar i vårt medlemsblad. I båda fallen lämnar du ditt material till Paul eller Bengt.

Adressändring

Anmäl adressändring till kassören. **Använd gärna e-post när du ändrar/kompletterar dina**

namn- och adressuppgifter. Lämna gärna ut din e-postadress så kan vi nå dig enklare med information om våra aktiviteter.

Jourtjänst på Värnamo bibliotek

Vår Släktforskarförening kommer att fortsätta jourtjänsten under våren 2024.

Vi håller till på Gummifabriken under onsdagar mellan klockan 16:00-18:00 med planerad start onsdagen den 10 januari och fram till och med onsdagen 11 maj.

Preliminärt program för våren 2024

Se programtablå på sista sidan!

Aktiviteter under hösten 2023

Arkivens dag den 11 november på biblioteket på GF

Karin Lundh föreläste om *Formens betydelse för färgen eller färgens betydelse för formen*

Därefter föreläste Monica Lembke om *Miljöer som berör – konst och byggnader i offentlig miljö*

Under **Temakväll den 22 november** i Medborgarskolans lokal fick vi besök av Magnus och Elisabet Hullfors som berättade om två hundraåringar som just upptäckt att de var släkt med varandra. Elisabet Hullfors mor Britta Andersson f. 1921 träffade i Dädesjö på sin brylling Alrik Nylén f. 1923 och upptäckte dessutom att de var släkt med J P Gustavsson, ”kandidaten”, välkänd som geolog, botanist och konstnär och inte minst lantbrukare som donerat medel till Dädesjö hembygdsförening.

Under **Temakväll den 6 december** var vi ett femtontal medlemmar som fick lyssna till Lennart Palm från Lerum. Han berättade engagerat om sitt arbete med att inventera och namnge adelspersoner i gamla gravvalv och kryptor. Han visade bilder från olika kryptor under golvet i många kyrkor, där han försökt att ta reda på vilka som låg i kistorna.

Lennart återgav också en ”likpredikan” om *Svante Horn af Åminne*, som dog 1756 och ligger begravd i Källeryds kyrka i Nissafors.

Kort och gott

En kurs i släktforskning pågår under hösten med några engagerade deltagare och ytterligare en grundkurs kommer att starta efter nyår.

För mer information om kursen, kontakta Bengt Fritjofsson 073-440 47 42

Vi hoppas att ni besöker vår facebook-sida:

Klicka på länken!

<https://www.facebook.com/VarnamoslaktforskarforeningANE>

Höstens kurs i Släktforskning

Totalt har 11 personer deltagit och fullföljt denna utbildning som omfattat sex (6) kurstillfällen á 2 timmar.

Vem var min farfars far?

Av Ingemar Kauppinen

Jag är medlem i Värnamo Släktforskarförening och tänkte skriva lite om hur min släktforskning går till. Jag har släktforskat sedan oktober 2011 och jag använder programmet My Heritage. Jag har under alla dessa år försökt att hitta min farfars far utan att lyckas, min farfar (Taavetti) David Kauppinen föddes den 28 december 1896 i Nilsjö Kuopio, Norra Savolax kommun i Finland, och han avled den 19 december 1968 på Sekarö i Haparanda i Sverige.

Jag ber nu alla duktiga släktforskare i Norden om hjälp att lösa gåtan.

Jag har förstått att Kauppinen inte är mitt riktiga efternamn, eftersom jag har hittat det på min farmors sida, så därför är jag intresserad av vad min farfars far hade för efternamn och vem han egentligen var.

Farfar och farmor fick hela 14 barn, och inga av dessa finns kvar i livet, men alla jag frågat när de levde visste inte heller något om farfars far.

Min farfar kom från Finland till Pajala år 1924 tillsammans med en annan familj från Finland. Jag kan hitta information om min farfar i Pajalas kyrkoböcker, Pajala tillhörde vid den tiden Jokkmokks kommun, men blev senare en egen kommun. I dessa böcker står inte vilka föräldrar han hade.

Min farmor tog enligt kyrkböckerna in en "inhysing", Henrik Julkunen som var blind och som var född den 9 december 1856, men han har inga som helst kopplingar till min farfar.

Här bodde min farmor och farfar

Jag hoppas verkligen att någon som kanske har släkt i Finland kan hjälpa mig att hitta mina rötter.

Jag har tidigare anlitat en släktforskar-detektiv i Finland, som skulle hjälpa mig, men det enda han hittade var uppgifter om när min farfar lämnade Finland.

Jag ägnar mig också åt att utforska min hustrus släkt och har kommit upp till närmare 56 000 (!) individer totalt om man räknar in vår gemensamma släkt.

Jag använder också verktyget Arkivdigital och där finns det fantastiskt mycket information som jag kan använda.

Lite uppgifter:

Min farfars mor Johanna Kauppinen född Fredriksdotter den 6 september 1866 i Nilsjö Karaslahti #1 i Finland.

Johannas föräldrar var:

Far Soldat Fredrik Kauppinen (Troligtvis?) född 16 augusti 1834 i Nilsjö Jumis Finland (finns inga uppgifter om honom) kommer inte vidare här heller.

Mor Loviisa Kauppinen Antintytär Asikainen född 15 januari 1830 i Nilsjö Kärmeslaks #7 Finland

Loviisas föräldrar var:

Far Antti Anders Ristonpoika Asikainen född 17 november 1801 i Kärmetlax #7 Kuopio Finland

Mor Kristiina Loviisa Taavintytär Lapveteläinen Lapveteläin Asikainen född 6 februari 1796 i Kärmetlax Maaninka Finland

Fortsättning följer när jag får veta mer.

Min pappa Wolger med sin första hustru Anna-Lisa Kauppinen född Engman.

I Dagens Nyheter kunde man lördagen den 1 maj 1943 läsa om hela familjen Kauppinen.

Originalbilden har bättre upplösning

"Trettioårig trotjänargärning slöt genom olyckshändelse"

Av Anna-Greta Ingelsten

(Artikeln handlar om min morfar)

Detta tidningsurklipp från Värnamo Nyheter den 26 november 1946 handlar om min morfar som var den förste lantbrevbäraren i Kållerstad.

Här följer artikeln i sin helhet:

(Lägg märke till hur skriftspråket hos journalisterna på Värnamo Nyheter har förändrats de senaste 80 åren)

Sedan 30 år tillbaka har invånarna i Agnetaryd, Råsa, Staffansbo och Hårsöja med flera byar i Kållerstad haft regelbundna besök av Sven J. Svensson i Sjöbo. I början kom han blott två gånger i veckan och sedan blev det tre till dess han anlände varje söckendag. Han var alltid väntad, ty han medförde nyheten från när och fjärran och ibland ett kärt brev från någon anförvant men också sorgebudskap som var inneslutet i brev med svarta kanter, hade han att avlämna.

Herr Svensson var poststationens förste lantbrevbärare sedan linjen blev beviljad år 1911. Efter något över ett års tjänstgöring blev det avbrott till 1916 medan ett par andra hunno axla postväskan och även tröttna på den. Man skulle kunna säga att benen äro bland de viktigaste lemmarna hos en lantbrevbärare under tjänsteutövningen. I varje fall är det så att om dessa svika betyder det yrkets upphörande. Och när S. J. Svensson för ett par år sedan drabbades av en olyckshändelse under tjänsten med ett komplicerat benbrott som följd måste vikarie anskaffas. Men

det blev ej för Svensson att ånyo färdas det välkända vägarna mera på grund av olyckans sviter, och därför erhöll han avsked den 1 oktober i år.

Tacksamma bygdeinvånare visade sitt deltagande och deras uppskattning av de 30 årens besök kom till synes i den uppvaktning av representanter för abonnenterna som ägde rum i fredags eftermiddag. Liksom hr Svensson förut i regel endast kunde anträffas ute i bygden under utövandet av sin tjänst lika säkert träffas han hemma nu. Hans gång som tränades upp under ofta mödosamma vandringar i gångna år tillåter honom ej till längre utflykter och därför får den forne vandringsmanen oftast nöja sig med besöken som komma och vännernas röster i den nyinkopplade telefonapparaten.

Vi gjorde ett besök i Sjöbo häromdagen. Vi funno genast att ägaren till det trevliga hemmet ej förlorat sitt goda humör. Benet som ej ville fungera vållade ej den pessimism som kanske skulle lagt sin prägel på mången annan inför vår beundran över de 30 årens gärning, gav han till förklaring att gamla gubbar äro envetna och det ville till 1en olyckshändelse för att förmå honom att sluta. Och så berättade den snart sjuttioåriga posttjänstemannen om flydda förhållanden. Längst tillbaka innan man hade tanke på att få med postförsändelse att göra, var en tidning från Växjö husorganet i hans hem. Tidningen i fråga räckte till flera familjer. Den kom till Kållestad på fredagarna och avhämtades på poststationen av Svenssons far. Den lästes till söndagen då John Johanssons far i Agnetaryd som var medprenumerant övertog tidningsnumret, men här stannade hon endast ett par dagar, ty då skulle den tredje delägaren, Lönn i Kåsa, huggas med något gamla nyheterna. Lönn var arkivarie och på nyåret fördelade han årsupplagan även om vissa nummer var sönderlästa mellan de tre bolagsmännen.

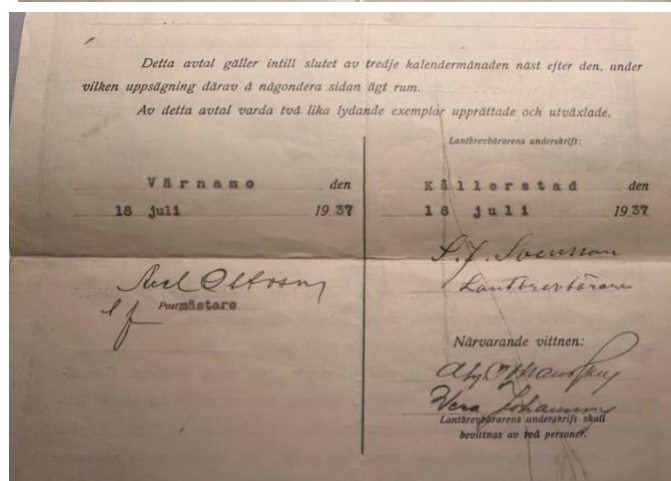
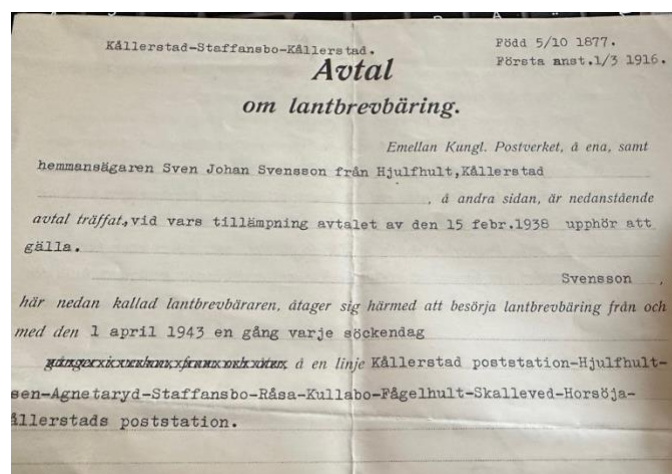
När S. J. Svensson började sin postbärartjänst var linjen i stort sett densamma som nu. Den utgick från kyrkbyn över Hjulvult, Agnetaryd, Kullabo, Råsa, Staffansbo, Fågelhult, Horsöja och tillbaka till utgångspunkten. Om ej väskan var så tung de första åren så var det dock andra omständigheter som gjorde mödan lika svår. Vägförhållandena var dåliga på den tiden och särskilt vintertid när drivorna hopade sig ökades besvärligheter. Posten anlände ej till poststationen förrän vid tvåtiden på eftermiddagen och först långt fram på kvällen var routen avverkad. Innehållet i väskan ökades undan för undan men samtidigt förbättrades vägarna och

cykel kunde användas. Och när tiden var inne köpte Svensson en lättviktare varigenom restiden ytterligare förkortades.

Vid den olyckliga tjänsteturen som blev Svenssons sista hade han stannat fordonet för att avlämna post. När ena benet lyftes upp över motorcykeln blev påfrestningen för det andra för stark och lårbenet bröts. Det blev en långvarig vistelse på Värnamo lasarett och en viss invaliditet kvarstår. Svensson säger att han gärna velat sköta tjänsten tills de 70 åren uppnåts. Han hade velat forma sin sista postresa till ett avskedsbesök i stugorna, han hade velat tacka dess invånare för visat tillmötesgående och velat be om överseende för postala missöden under hans tjänster tjänst.

I fredags kommo de som ovan nämnts till honom i stället fulla av tacksamhet för tjänsternas mångfald. Deras talan fördes av hemmansägare John Johansson Agnetaryd och å poststationens vägnar tackade kantor Ingmar Lindberg.

En subskriberad penningssumma av 406 kronor överlämnades som ett bevis på tacksamheten för en trogen gärning.

Om Barnaföderskors

Kyrckiogång

av Barbro Vikström

(Tidigare publicerad i An-Siktet 4/2000)

Cap V § I :

"Barnaföderskor skola hålla sig inne wid pass sex Weckor efter Födzlen, emedan en Christelig sedwahna, Tucht och Ärbarheet, så och theas egen hälsa, sådant fordrar; Sedan tagas the i Kyrckia efter wanligheten".

Speciella regler som gäller vid barnsbörd finns bland flera olika folk runt om i världen och en del av dessa regler är märkligt lika. Exempelvis så är vissa umgängesförbud och sexuella förbud vanliga men det finns också skillnader som t ex kristenhetens förbund i samband med dop och nattvard.

Kyrktagningsleden har en lång tradition i Sverige och skiljde sig kanske inte så mycket i olika landsändar. Skillnaderna märktes mera mellan fattiga och rika. De fattiga kvinnorna som behövde arbeta för sin utkomst var angelägna att förkorta tiden till kyrktagningen medan de som hade det bättre ställt drog ut på tiden för att hinna ordna stort kalas. Det blev också ett sätt att visa att man hade det gott ställt.

Kyrktagningen skedde som regel mellan fyra och sex veckor efter förlossningen. En del menar att anledningen till just sex veckor skulle vara att tiden mellan förlossning och kyrktagning skulle vara lika lång som mellan juldagen och jungfru Marie kyrkogångsdag, kyndelsmässodagen. En del präster vägrade t o m att utföra kyrktagning innan sex veckor gått. Men anledningen till de sex veckorna ligger förmodligen ännu längre tillbaka i tiden. I tredje Mosebokens 12:e kapitel, som handlar om Barnaföderskors rening, sägs det att när en kvinna föder ett gossebarn är hon oren i sju dagar, på åttonde dagen skall barnet omskäras och efter det skall mamman stanna hemma i ytterligare 33 dagar. Här har vi de sex veckorna. Anmälan om kyrktagning kunde antingen anmälas i förväg på pastorsexpeditionen eller också göras samma dag den skulle utföras.

Anmälan på pastorsexpeditionen gjordes alltid av mannen och mestadels också när det skedde samma dag även om det i vissa delar av landet var följekvinnan som skötte den saken och t o m i enstaka fall av modern själv. Följekvinnor förekom redan på medeltiden. Det framgår av Visby stadslag som förbjöd barnaföderskor att ha

fler än 24 kvinnor i följet. En förordning på 1660-talet säger att prästeståndet och borgarna endast fick ha två följekvinnor men adeln hade inte samma begränsning. Med antalet följekvinnor kunde man alltså visa sin status i samhället. Under 1800-talet blev det vanligt med endast en följekvinna och då valdes som regel gud-modern. Följekvinnan kom och hämtade barnaföderskan före avfärden till kyrkan. Hon kom inte tomhänt utan hade med sig en kaka och något klädesplagg till barnet. Under färden till kyrkan skulle hon vara skydd för barnaföderskan som hotades av övernaturliga väsen och riskerade att bli bergtagen. Kvinnorna som väntade på att bli kyrktagen fick vänta i vapenhuset eller fick möjligen sitta i den nedersta bänken på kvinnosidan. Kyrktagningen kunde ske i vapenhuset, i dörröppningen, innanför dörren eller framme i kyrkan. På medeltiden stod barnaföderskan vid kyrkdörren men på 1600-talet börjadetraditionen att hon skulle knäfalla medan prästen

läste kyrktagningsbönen. En särskild knäfallspall användes men den var bara ämnad för gifta mödrar. De ogifta fick knäfalla på golvet, detta gällde även trolovade. Så småningom fick även dessa använda pall men till skillnad från den vanliga pallen som mestadels var stoppad var pallen för ogifta oklädd och hård. I vissa uppteckningar kallades den pallen för horpall. Sedan prästen läst kyrktagningsbönen tog han kvinnan i hand och uttalade en slutönskan. Om hon reste sig innan prästen räckte henne handen eller om han hjälpte henne upp råder det delade meningar om men prästen ledsagade henne till den bänk där hon skulle sitta.

Prästen tog naturligtvis inte de ogifta kvinnorna i hand och i en stadga från tidigt 1600-tal förbjöds handtagningen "när någon löskona skall kyrkoledas". Den slutönskan, med rötter i medeltiden, som prästen uttalade var "Herren bevara sin ingång och utgång nu och till evig tid, Amen" men i början av 1800-talet infördes nya slutord nämligen "Herren ledsage dig i sin sanning och fruktan, nu och till evig tid! Amen".

Källor:

Bibeln (1917 års översättning)

Gustavsson, Anders: Kyrktagningsleden i Sverige Kyrkolag 1686 års

”En dag, ja till och med en måndag på Framnäs”

Av Anna-Greta Ingelsten

Nedskrivet av min mor, Helga, sköterska hos fru von Mentzer i Värnamo (Daterat 1929)

Kl 8 börjar **ringningen**, som vanligt att se hur många grader, ute och inne, 10 gr kallt ja ute förstås. Frun trodde det skulle vara smällkallt 16 gr varmt inne. Frun frös, sätt in en brasa på 7 träd, när jag kom med 7 så skulle det varit 9. I går kväll tog jag in 9 men då skulle det vara 7. En ny **ringning**, brasan brann för dåligt Åter en ringning, då var inte hennes tröja varm. Jag fick gå, sen en **ringning** till, då skulle det vara tvättvatten. Hur många grader är här 19 kl 9 Frun äter, jag kanske hinner bädda min säng ja, det gick fint. Ny **ringning**. Frun har ätit jag har läst i testamentet för henne, rört om i brasan tagit ut brickan, hämtat ? talat om att gå till stan, sytt lite på Erics kudde!

Ring - rör om brasan i förmaket. **Ring** - Frun skulle stiga upp, nu har jag hjälpt henne på med strumpor och skor, lagt in hennes blus, byxor och liv i sängen så det skall bli lite varmt. **Ring** - Frun var färdig, jag skulle komma och lägga igen sängen. Vädra i förmaket. **Ring** - Frun skulle stiga upp och gå in i förmaket men det var för kallt kl är 1/211 **Ring** - Frun har gått ut i förmaket. Nu ska jag bädda sängen och städa. Nu har jag varit i stan klockan är lite över 1. Längre har jag varit, men jag har också uträttat många ärenden! **Ring** - jag har varit inne och pratat och visat garn, som jag köpt. **Ring** - stäng fönstret **Ring** - bara prat - in matbrickan, hämta soppan. **Ring** - hämta brickan, komma in och läsa **Ring** - se hur många grader **Ring** - Frun skulle vila **Ring** - sätt pappret och se hur många grader. **Ring** - det är en solstrimma i rummet på täcket, nu skall jag ha min timma, adjöss

Ute över 5 **ringde** frun, ja sen har jag suttit och läst ur en turistbok över 1/2 timme, inte alls roligt. Jag tycker förstås sällan att det är roligt att läsa, sen har jag nystat garn. En ny **ringning** - rulla ner och tänd ljuset, **Ring** - jag vill höra radio stäng av radion **Ring** - nu kan vi ju höra vad det är på radion Kl är 7. nu skall jag elda, se hur många grader! Nu har hon fått maten, jag skall sticka på hennes schal **Ring** - läsa och hämta brickan **Ring** - hur många grader är det i matrummet, **Ring** - sätt fram lampan och ge mig en bok som jag får titta i. **Ring** - Frun skulle lägga sig, hur många grader är här, jag får allt ha lite varmt vatten i dynan. Klockan är snart 9 **Ring** - Frun tyckte det var för mycket vatten **Ring** - 1/210 Frun lägger sig.

GODNATT

TISDAG

Före 1/2 8 **Ring** - se hur många grader 10 ute, 15 inne, elda brasa, höra radio. Vad skönt om aldrig radio och ringning hade blivit uppfunna Duka brickan, äta lite,

elda i förmaket, fort skall det gå. **Ring** - Frun skall tvätta sig, har fått rysligt ont i huvudet, värmedynan har tyngt på magen så det värker i huvet, nu åter hon kl är snart 9. **Ring** - Frun har ätit, nu skulle hon skriva brev, jag nystar garn **Ring** - nu har frun skrivit färdigt, hur många grader i förmaket, nu skall hon vila lite grand, sen stiga upp **Ring** - hon skulle stiga upp men glömt att värma ?, så hon fick krypa ner igen. **Ring** - nu måste jag stiga upp, magen är lite orolig. **Ring** - sätt stolen i förmaket. **Ring** - vädra förmaket kamma frun **Ring** - stäng i förmaket, sätt in lampan, se hur många grader **Ring** - nu skall jag gå in och sätta mig, Nu har jag haft det bra Frun har suttit uppe men nu kl 1 skall hon lägga sig **Ring** - jaha - **Ring** - värma påsen, **Ring** - öppna fönstren i förmaket, maten serveras **Ring** - hämta brickan, kom och läs i betraktelsen, stäng fönstret se hur många grader, hämta ?**Ring** - sätt in värmelampan i förmaket **Ring** - se hur många grader, tag ut lampan, nu ska hon lägga sig se hur många grader, sätt fram K-t kl är 5. **Ring** - nu skall jag gå ut i förmaket - **Ring** - sätt in stolen, hämta sätt in en brasa i mitt rum, vill Helga läsa, men då kom Anna så jag slapp **Ring** - rör om i brasan nu skall jag lägga mig **Ring** lägg spjället **Ring** - be Helga komma **Ring** - sätt en brasa i förmaket **Ring** - värm min påse **Ring** 8, halv9, lite över 9, halv10

GOD NATT

ONSDAG

Ring - före 7, rulla upp, sätt på värmelampan **Ring** - sätt in en brasa (då har jag fått på mig underkläderna) så skulle hon ha vatten **Ring** - höra radio **Ring** - se om brasan **Ring** - tvättvatten, nu äter hon kl är 1/2 9 Jag har inte ätit men jag har satt på Petter- **Ring** - tag ut brickan, ge mig en bok, men läs först betraktelsen(nu har jag ätit och varit ute efter ved kl är lite över 9) **Ring** - rör om brasan, tag fram garnet, se hur många grader, prova sockret, sen stiger jag upp kl 1/210 **Ring** - stiger upp **Ring** - nu är jag färdig, hur många grader är det här och i förmaket, nu har jag bäddat och skall städa, frun sitter i förmaket. Sedan skall jag sy åt mig själv. Elda lilla rummet **Ring** - se hur många grader det är i mitt rum **Ring** - nu skall frun lägga sig. Öppna i förmaket **ring** - stäng fönstret, se hur många grader här är i förmaket, sätt in lampan hit, hur många grader i lilla rummet **Ring** -se hur många grader här är, sätt in lampan i förmaket bär in brickan **Ring** - jag törs inte dricka mjölk, tag hit grädde i stället **Ring** - se hur många grader, tag ut brickan, kom och läs betraktelsen **Ring** - stäng fönstret i tamburen, tag ut nyckeln, sätt fram kärlet, - tag ut lampan, se hur många grader här är i förmaket frun skall vila, se hur många grader det är ute. **Ring** - satte Helga in lampan i lilla rummet Nu får jag e.m. slut med referatet för denna gång

Helga sköterska hos fru von Mentzer

... klippt ur Rötter ...

Publicerad 26 oktober 2023 03:24

Nu kan du testa Riksarkivets nya funktion för texttydning

Riksarkivet har publicerat en demoversion av en ny funktion för texttydning, som ska visa hur handskrivna dokument kan omvandlas till digital, sökbar text. Den har en bit kvar till en användarvänlig upplevelse, men kan redan nu testas av den nyfikne.

Riksarkivet har under senare år deltagit i flera forskningsprojekt som undersöker hur så kallad HTR-teknik kan användas inom myndigheten.

HTR står för *Handwritten Text Recognition* och tekniken går ut på att med hjälp av AI tolka handskrivna text. Riksarkivet har genom olika projekt skapat HTR-modeller i transkriberingsplattformen Transkribus med hjälp av kunniga deltagare från allmänheten, med

målet att skapa texttolkningsmodeller för olika epoker. I nästa steg används modellerna för att tolka handskrifter och maskinellt generera en transkriberad, sökbar text.

Tolkar handskrifter från 1650 till 1900

HTRFLOW kallar Riksarkivet sin nya funktion, som bygger vidare på de tidigare projekten. Den beskrivs som en interaktiv steg-för-stegdemonstration, där demon, som vi länkar till längst ned i nyheten, är tränad att tolka handskrifter från cirka 1650–1900.

Uppenbart är att det ännu så länge återstår en hel del arbete med att göra tjänsten begriplig för gemene man. Men i nyheten som Riksarkivet publicerat på sin webbplats står att Riksarkivet förhoppningsvis i en snar framtid ska kunna erbjuda storskalig HTR-tolkning av arkivhandlingar. Exakt hur planerna ser ut för vidareutvecklingen av tjänsten framgår inte av nyheten, men fler spännande nyheter utlovas framöver.

Så testas du HTRFLOW

Redan nu kan den datatekniskt bevandrade testa HTRFLOW. Du som inte är det kan förstås också göra ett försök. Enklast är att leta upp en högupplöst bild på den handskrivna sida du vill ha hjälp med att tolka, ladda upp den i demons ”Fast track” och sedan klicka på ”Run”. Då kommer förhoppningsvis två filer att genereras, en txt-fil och en xml-fil för nedladdning.

Här kan du testa HTRFLOW

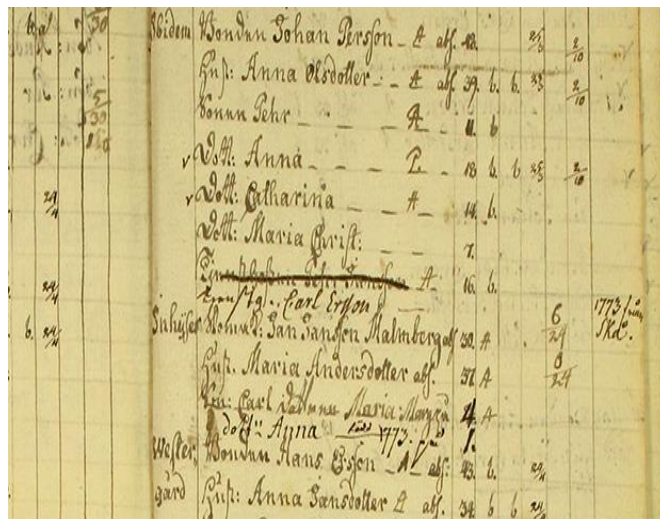
Publicerad 19 oktober 2023 11:33

Vad betyder förkortningen?

Här kan du hitta svaret

Undrar du vad Adm, T.h. och GB betyder? I kyrkböckerna finns mängder av kryptiska förkortningar som kan tyckas helt obegripliga när vi för första gången stöter på dem. Men hjälp finns att få. Här hittar du två toppenresurser.

I äldre tid fanns i stort sett inga regler kring hur ord skulle stavas eller förkortas och som en konsekvens av det hittar släktforskare i dag dussintals olika förkortningsvarianter för samma ord i kyrkböckerna.

Inte sällan är det just dessa förkortningar som ställer till det för oss släktforskare när vi ska tyda prästens anteckningar. Ibland har förkortningarna också en helt annan betydelse än den vi tror.

Anbytarforum här på Rötter har många fått hjälp att tyda mystiska förkortningar. Där finns mängder av exempel att studera och många har både tolkats av forumets kunniga användare och fått kompletterande förklaringar av historiska begrepp, sedvänjor och traditioner som många av oss inte känner till. Du hittar dem i kategorin: **Förkortningar | Anbytarforum (rotter.se)**

Men inte nog med det. Riksarkivet har dessutom sammanställt en förkortningsordlista med omkring

600 av de vanligaste förkortningarna som förekommer i folkräkningarna.

Här hittar du listan i PDF-format – den kan vara bra att skriva ut och ha till hands när du forskar.

Några kluriga förkortningar

Nedan är några exempel på förkortningar som kan förvirra första gången vi stöter på dem:

Adm = Admitterad, det vill säga att personen har fått tillträde till nattvarden. Senare i tiden blir det synonymt med konfirmation

B/Bst = Backstuga

Dito/do = Samma ställe (som föregående)

Eg/Äg = Ägare

Husm/hm = Husman. Betydelsen kan variera men oftast syftar det på, något förenklat, att personen äger huset men inte jorden

T.h. = "Till hus" det vill säga inhyses

GB = Gamla boken (föregående volym)

NB = Nästa bok (eller nya boken) ofta den efterkommande volymen

Publicerad 6 november 2023 11:46

Riksarkivet föreslår storsatsning på digitalisering

Bara knappt fem procent av Riksarkivets handlingar är idag digitaliserade. Det vill myndigheten ändra på, men då krävs mer resurser. Fotograf: Björn Lojander.

Riksarkivet ligger numera i framkant vad gäller AI-teknik, men mindre fem procent av arkivets dokumentsamlingar är tillgängliga på nätet. För att kunna möta behovet av digital tillgänglighet till arkivets handlingar hoppas Riksarkivet nu på en storskalig satsning från regeringens sida på digitalisering, AI och NAD.

Sverige är ett av de länder i världen med bäst förutsättningar för forskning med hjälp av historiska dokument. I Riksarkivet finns stora mängder historisk information och myndigheten ligger numera dessutom

i framkant vad gäller utveckling av AI-modeller för tolkning av äldre, handskrivna text.

Men om maskinell texttolkning, som redan nu är möjlig med hjälp av AI-teknik, ska vara möjlig behöver källan som ska tolkas vara digitaliserad. Bara omkring fem procent av Riksarkivets alla handlingar är digitaliserade, vilket dessutom gör dem svåråtkomliga för många.

I ett inspel till regeringens forskningsproposition föreslår därför Riksarkivet ett antal förstärkningar av

myndigheteten, med syftet att ta tillvara den stora potential som finns för forskare och allmänhet.

Mer resurser till digitalisering och AI

Inför arbetet med kommande forskningsproposition har Utbildningsdepartementet bjudit in ett antal myndigheter och institutioner att komma med inspel för att få ett brett faktaunderlag, däribland Riksarkivet.

I inspelet till forskningspropositionen konstaterar Riksarkivet att myndighetens nuvarande anslag inte räcker till för den storskaliga digitalisering som behövs för att tillgodose forskningens behov.

Därför har Riksarkivet föreslagit tre satsningar: En på en storskalig digitisering av Riksarkivets samlingar, inklusive infrastruktur och beräkningskraft för utveckling av AI-modeller. En satsning på att utveckla Nationell Arkivdatabas (NAD) och ett tillägg i förordning med instruktion för Riksarkivet om att utgöra en forskningsinfrastruktur.

Genom de föreslagna satsningarna vill Riksarkivet "på ett konkret sätt bidra till att uppfylla regeringens forskningspolitiska mål om att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation."

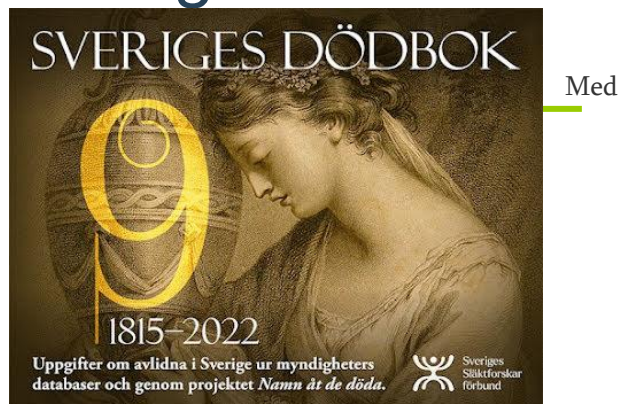
NAD har hängt löst länge

I maj i år gick tolv arkivarier, historiker och släktforskare, bland andra Sveriges Släktforskarförbunds ordförande ut med sin oro över hur framtidens forskning kan komma att se ut utan Nationell Arkivdatabas (NAD).

Trots att den nätbaserade katalogen över landets arkivbestånd är en välanvänd resurs både nationellt och internationellt, har Riksarkivet inte något formellt uppdrag att driva plattformen. Med anledning av det har Riksarkivet, som under de senaste åren har befunnit sig i ett ansträngt ekonomiskt läge, inte kunnat lägga de resurser som behövts på utvecklingen

av databasen. Debattörernas förslag var att regeringen bör ge Riksarkivet ett särskilt uppdrag, tillsammans med resurser, att driva och utveckla NAD.

Sveriges dödbok

databasen Sveriges dödbok kan du snabbt få tag i personuppgifter som hjälper dig att forska vidare i originalkällorna. Vill du få reda på var och när en person dog är Sveriges dödbok inte bara ett hjälpmedel – den kan vara helt oumbärlig. Databasen är ett oerhört uppskattat hjälpmedel för såväl nybörjare som rutinerade släktforskare.

Den nionde utgåvan innehåller namn, födelseort, dödsort, adress, civilstånd samt datum för födelse, död och civilståndsändring för cirka 16,5 miljoner döda åren 1815–2022.

Detta har tillkommit sedan Sveriges dödbok 8

- Cirka 1,1 miljoner poster lagts till, och tiotusentals rättats av frivilliga inom projektet Namn åt de döda.
- Utseendet på databasen har uppdaterats.

Uppgifter om döda 2020–2022 har hämtats ur myndighetsdatabaser. I samverkan med arkiv och universitet inom det vetenskapliga projektet SwedPop har databasen bearbetats och standardiserats för att göra den användbar för akademisk forskning.

Systemkrav

Sveriges dödbok 9 fungerar på PC med Windows 7 eller senare. Databasen fungerar inte på Mac.

ÅRTAL ATT MINNAS

Här kommer några viktiga årtal ur svenska kvinnors kamp för självständighet

(Hämtat från medlemsbladet nr 73 1999)

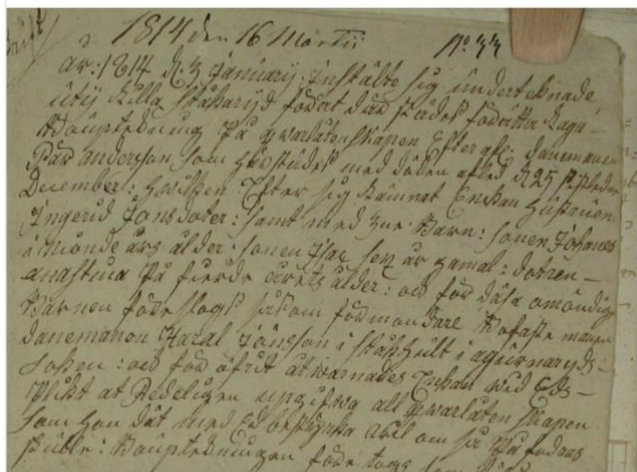
Årtal	Händelse
1772	Tobakshandel får bedrivas av fattiga änkor och värnlösa kvinnor
1845	Lika arvsrätt för kvinnor och män
1858	Ogift kvinna över 25 år kan bli myndig efter domstolsbeslut
1864	Mannen förbjuds att aga sin hustru
1873	Kvinnor får rätt att ta akademisk examen. Dock inte i juridik och teologi
1874	Ogift kvinna blir myndig vid 21 år
1901	Kvinnor får rätt att vara lediga i 4 veckor utan lön när de föder barn
1919	Kvinnor får allmän rösträtt
1921	Första kvinnan i riksdagen: Kerstin Hesselgren. Gifta kvinnor blir myndiga vid 21 år
1925	Kvinnor får rätt till statliga tjänster (dock inte med samma lön som män)
1927	Statliga läroverk tar emot kvinnor
1938	Preventivmedel godkänns
1939	Förvärvsarbetande kvinnor får inte avskedas på grund av giftemål eller havandeskap
1947	Lika lön för samma tjänst införs för statligt anställda
1950	Båda föräldrarna blir förmyndare för barnen. Tidigare bara män
1974	Föräldraförsäkring ger fadern rätt att vara hemma och ta hand om barnen
1975	Ny arbortlag: Kvinnan bestämmer själv till och med 18:e veckan.
1980	Lag mot könsdiskriminering i arbetslivet.
1983	Alla yrken är nu öppna för kvinnor, även inom försvaret
1992	Ny jämställdhetslag
1994	Över 40 procent kvinnor i riksdagen

--	--

... En liten test av HTRFLOW...

Jag klippte ut en "svåräst" text från:

Sunnerbo häradsrätt (G) Fil 24 (1814-1815) Bild: 100 / Sida: 180

HTRFLOW

Visualize

Compare

Stop run

Run

Och matade in bilden i HTRFLOW och tryckte på Run

Efter en stund skapades en textfil som såg ut så här:

Bken 16 Martii

år: 1814 N: 3. Januarij instälte sig undertecknade
utij killa ståkarigt förät där skädes fød vittne Laga
Banptekning på qwaratenskapen Efter ghl. danemans
Par Andersson som härstädes med döden afle
December: Hwilken Efter sig kämnat Enkan
Ingerid Jansdoter: samt med hur Barn
nittionde års ålder; sonen Isac sex år gamal: derren
Barn: sonen Johanes
anastina på fierde år skalder: och för då
Barnen föde slags sakom förmandare sko-
omandig
danemanen Haral Jansson i ståhhult i att
afla mann
soken: och för öfrit åtwarnades Enkan wid
skikt at Hedeligen upgifwa all qwarlåten wane-
som han det med Ett bestyrka wit om så skulldras
skulle i Bankebringen före togg som Pärs

----->

Vad ska man dra för slutsats av det lilla testet?

Man kan nog ha nytta av AI för texttydning när projektet på Riksarkivet kommit lite längre och man har trimmat modellen ytterligare.

Jag ser att det finns en del inställningar i programvaran som kan justeras för att förbättra texttydningen:

Region segmentation models

Line segmentation models och

Text regognition models

Lite om Soldatprojektet

Vårt projekt innebär att leta information om soldater i Jönköpings regemente och Östbo kompani under 1800-talet fram till när indelningsverket successivt upphörde. Östbo kompani består av 150 rotar (inklusive Bredaryd som egentligen tillhör Norra Västbo). Det är totalt 14 församlingar. Vi gör en soldatakt per soldat som innehåller information om soldaten och hans familj. Ibland är uppgifterna enkla att få tag på, ibland är det svårare. Uppgifter hämtas mest från generalmönsterrullor och kyrkböcker. Som ni vet har en del kyrkböcker brunnit så det saknas ibland uppgift om födelseförsamlingar, hustru, barn mm. Men vi gör så gott vi kan av det vi hittar.

Förutom soldatakterna gör vi en sammanställning av soldater som fanns i varje rote.

Vi har till dags dato sänt in 500 soldatakt till Centrala soldatregistret. Dessa är från sex församlingar och 111 rotar och det återstår ytterligare 79 rotar.

Förutom att lämna vidare soldatakterna till Centrala soldatregistret vill vi gärna att Värnamo släktforskarförening ska kunna dela informationen till intresserade. Vi vill också kunna uppdatera soldatakterna om/när det framkommer mer uppgifter.

Vi vill också veta mer om soldattorpen som fanns i Östbo kompani. Om någon har information eller vill engagera sig får du gärna säga till någon av oss.

Vi som är med i projektet är Marie Jörgensson, Bernt Konijnendijk, Bengt Fritiofsson, Yvonne Öhrbom och Arne Nordeborn. Det finns plats för fler så kontakta någon av oss om du är intresserad.

Se Bild nedan av en soldatakt.

Exempel på en soldatakt

Framtagen av Arne Nordeborn

JÖNKÖPINGS REGEMENTE

CENTRALA SOLDATREGISTRET

Röda huset/Vallehemmet

532 93 AXVALL

0511-41 42 80 el. 41 42 82

soldat@telia.com

SOLDATAKT

Aktnummer: JR-00-0916-1776

Rote: Söларыd Nr 90

Torpnamn:

Regemente: Jönköpings regemente

Kompani: ÖSTBO

Socken: Voxtorp

Namn: BRÅKENHIELM Per Georg

Född: 17720616

Socken: Gällaryd

Död: 18430701

Socken: Pjätteryd

Dödsorsak:

Längd:

Släktskap:

Antagen: 17760926

Avsked: 17851102

Inflyttad:

År:

Hemort:

Hustru: Hjertstedt Agneta Maria

Född: 17731127

Ort: Jönköpings Kristina

Gift: 18061026

Ort: Gränna

Död: 18620723

Ort: Pjätteryd

Anm.: Födelse

Jönköpings Kristina (F) C:5 (1755-1779) Bild 127 / sid 243 (AID: v34661.b127.s243, NAD: SE/VALA/00

Vigsel, löpnr 14

Gränna (F) C:8 (1806-1830) Bild 5 / sid 3 (AID: v34022.b5.s3, NAD: SE/VALA/00106)

Död

Pjätteryd (G) C:5 (1861-1869) Bild 117 / sid 227 (AID: v30319.b117.s227, NAD: SE/VALA/00297)

Barn	Född	Ort	Län	Död	Ort	Län
Per Niclas (Claes)	18080122	Gällaryd	F	18890521	Vireda	F
Adolph Fredric	18091206	Gällaryd	F	18370803	Halmstad	F
Sophia Beata	18130408	Gällaryd	F	18590217	Pjätteryd	G
Hans Georg	18150706	Gällaryd	F	18180304	Gällaryd	F
Karl Magnus	18150706	Gällaryd	F	18980204	Ljungby	G
Andreas (Anders)	18171129	Gällaryd	F	18870717	Vireda	F

Fader: Bråkenhielm Per

Yrke: Adjutant

Moder: Silversvärd Eva Sophia

Yrke:

Soldatregistret är en andrahandskälla. Användaren ansvarar själv för kontroll av uppgifterna mot originalkällorna.

Källor:

SVAR Bild id nr: A0028358_00294

SVAR Bild id nr: A0028360_00296

Gällaryd (F) C:1 (1725-1794) Bild 213 / sid 439 (AID: v34072.b213.s439, NAD: SE/VALA/00113)

Generalmönsterrullor - Jönköpings regemente (F) 379 (1778) Bild 293 / sid 915 (AID: v50727.b293.s915, NAD: SE/KrA/0023)

Generalmönsterrullor - Jönköpings regemente (F) 381 (1788) Bild 287 / sid 915 (AID: v50729.b287.s915, NAD: SE/KrA/0023)

Pjätteryd (G) C:3 (1806-1850) Bild 220 / sid 475 (AID: v30317.b220.s475, NAD: SE/VALA/00297)

Noteringar:

Minderårig.

Volontär

Och i stället den 8 December 1785 hit transporterad från n:r 37 volontär Per Samuel Cederschiöld.

Föddes i Måshult, Gällaryd.

GMR 379: Underårig

Pjätteryd C:3: Sekreteraren Wälborne P. G. Bråkenhjelm från säteriet Öjhult, 71 år, 1 månad och 24 dagar gammal. Adeligt ägtenskap upplöst.

Forskare: Nordeborn, Anders

Telefon: 073-0861330

Adress: Kaprisvägen 12, 331 53 Värnamo

E-post: arne.nordeborn@gmail.com

Preliminärt program för våren 2024

Veckodag	datum	Tid	Tema	Föreläsare	Lokal	antal
Måndag	12-feb	17.00	Kurs Nybörjare	Bengt F	Medborgarskolan	8 platser
Måndag	26-feb	17.00	Kurs Nybörjare	Bengt F	Medborgarskolan	8 platser
Måndag	11-mars	17.00	Kurs Nybörjare	Bengt F	Medborgarskolan	8 platser
Måndag	25-mars	17.00	Kurs Nybörjare	Bengt F	Medborgarskolan	8 platser
Måndag	08-apr	17.00	Kurs Nybörjare	Bengt F	Medborgarskolan	8 platser
Måndag	22-apr	17.00	Kurs Nybörjare	Bengt F	Medborgarskolan	8 platser
Onsdag	17-jan	18.00	Brott o Straff 400 år	Kalle Bäck	Biblioteket	
Lördag	20-jan	11:00-14:00	Släktforskningens dag	Utställning o jour	Biblioteket	
Onsdag	07-feb	18.00	Tema Kväll Nyheter	Bengt F	Medborgarskolan	
Onsdag	21-feb	18.00	DNA kväll	Thomas H Johansson	Medborgarskolan	
Onsdag	06-mars	18.00	Emigranter	Ted Rosvall	Medborgarskolan	
Onsdag	20-mars	18.00	?	?	Medborgarskolan	
Onsdag	03-apr	18.00	Årsmöte	Historia I Värnamo	Medborgarskolan	
	under Juni		Åminne Bruk	Karin o Bo Malmsten	Åminne	
Onsdag	24-jan	14.00	Soldatforskning	Arne Nordeborn	Medborgarskolan	
Lördag	?	10:00 -15:00	Gårdsforskning	Bengt Ryd, Jönköping	Medborgarskolan	
